

HAKA

Eesti Hariduse
Kvaliteediagentuur

Täienduskoolitusasutuse õppekavarühma kvaliteedi hindamine

Sihtasutus Tartu Rahvaülikool
Õppekavarühm sotsiaaltöö ja nõustamine

HINDAMISARUANNE

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

„Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“

2023

Täienduskoolitusasutuse nimi (jur)	Sihtasutus Tartu Rahvaülikool
Veebilehe aadress	https://rahvaylikool.ee/
Kontaktisik koolitusasutuses	Ingrid Leinus
Hindamiskomisjon	Kati Välbe - komisjoni esimees. Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooni (ESTA) juhatuse liige, lapsehoidja kutse andmise koordinaator. Koolituskeskus Luwi juhataja. Koolitaja lapsehoidja ja tugiisikute õppekavadel. Piret Koorep - Eesti Rahvakultuuri Keskus, spetsialist; varasemalt Tõrva linnavalitsuse juures lastekaitseametnik ning sotsiaalabi ameti lastekaitse spetsialist; nõustaja ja konsultant eraettevõtluses.
Hindamisperiood	märts - juuni 2023
Valimi õppekava	“Kogemusnõustaja väljaõpe”

HINDAMISVALDKONDADE HINNANGUTE KOONDTABEL

Hindamisvaldkonnad	Koondhinnang hindamisvaldkonnale
1. Õppekava ja õppekavaarendus	<i>Nõuded on täidetud</i>
2. Õppimine ja õpetamine	<i>Nõuded on täidetud</i>
3. Koolitajad	<i>Nõuded on täidetud</i>
4. Ressursid	<i>Nõuded on täidetud</i>

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Õppekavarühma <i>sotsiaaltöö ja nõustamine</i> analüüs hindamisvaldkondade lõikes.....	5
I ÕPPEKAVA JA ÕPPEKAVAARENDUS	5
II ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE.....	10
III KOOLITAJAD	15
IV RESSURSID.....	17

Sissejuhatus

Täienduskoolitusasutuse õppekavarühma kvaliteedi hindamine on täienduskoolitusasutuse õppekavade ning nende alusel toimuva õppe ja õppealase arendustegevuse hindamine õppekavarühmas. Hindamist teostab Eesti hariduse Kvaliteediagentuur (edaspidi HAKA). Hinnatakse, kas kvaliteet vastab [täiskasvanute koolituse seaduses](#) (TäKS) ja [täienduskoolituse standardis](#) määratletud täienduskoolituse kvaliteedi nõuetele ning [HAKA juhendis](#) sätestatud kvaliteedikriteeriumitele.

Hindamise eesmärgiks on anda täienduskoolitusasutusele soovitusi õppe kvaliteedi parendamiseks õppekavarühmas ja tunnustada parimat kvaliteeti.

Hinnatavate õppekavade valiku on teinud HAKA asutuse veebilehel olevate koolituspakkumiste seast. Hindamiskomisjoni eesmärk on analüüsida õppe kvaliteeti õppekavarühmas ning anda analüüsi põhjal soovitusid õppe kvaliteedi parendamiseks. Komisjoni töö aluseks on täienduskoolitusasutuse esitatud õppekavarühma eneseanalüüs ja selle lisad, asutuse veebilehel olev teave ning vestlustel kogutud informatsioon.

Õppekavade ja õppe kvaliteeti analüüsitakse **4 hindamisvaldkonna** alla kuuluva **8 kriteeriumi** lõikes. Kriteerium on nõue, mille täitmist hinnatakse. Kriteeriumite all on toodud **suunised**, mis sisaldavad näiteid selle kohta, mida kriteeriumi hindamisel arvesse võetakse.

Hindamisvaldkonnad on:

- õppekavad ja õppekavaarendus,
- õppimine ja õpetamine,
- koolitajad,
- ressursid.

Hindamiskomisjon toob oma aruandes iga hindamisvaldkonna lõikes välja tugevused, parendusvaldkonnad koos soovitustega õppe kvaliteedi parendamiseks ning arenguvõimalused:

- **Tugevustena** on välja toodud head tavad, uuenduslikud lahendused jne, mis on andnud soovitud tulemusi ja seeläbi õppele lisaväärtust. Tugevused on enamat kui nõuetele vastavus.
- **Parendusvaldkonnad ja soovitused** viitavad mittevastavustele või vajakajäämistele hindamiskriteeriumi nõuete täitmisel. Parendusvaldkonnad mõjutavad hindamisotsuse kujunemist.
- **Arenguvõimalused** on komisjoni soovitud arendustegevusteks, mis ei sisalda mittevastavust nõuete täitmisel ning mille arvestamine või mitteamestamine on koolitusasutuse otsustada. Arenguvõimalused ei mõjuta lõpphinnangu kujunemist.

HAKA täienduskoolituse hindamisnõukogu kaalub hindamiskomisjoni hinnanguid hindamisvaldkondadele ja hindamisaruandes välja toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning võtab vastavalt **HAKA juhendis** sätestatud põhimõtetele vastu ühe järgmistest hindamisotsustest: a) asutus on positiivselt läbinud õppekavarühma kvaliteedihindamise ja talle on antud kvaliteedimärk; b) asutus on positiivselt läbinud õppekavarühma kvaliteedihindamise; c) asutus ei ole positiivselt läbinud õppekavarühma kvaliteedihindamist.

ÜLEVAADE HINDAMISPROTSESSIST

Hindamiskomisjon sai asutuse õppekavarühma eneseanalüüsi 11.04.2023.

Tagasiside asutuse eneseanalüüsi aruandele: Asutuse eneseanalüüsi koostamisel on arvesse võetud soovituslikke suuniseid ning toetavaid küsimusi kvaliteedikriteeriumi kirjeldamiseks. Hinnatavad kriteeriumid on kirjeldatud põhjalikult ja arusaadavalt, mida toetavad toodud näited. Vestlusest asutuse ja koolitajatega selgus, et eneseanalüüsi koostamisse olid kaasatud mõlemad osapooled.

Vestlus asutuse esindajatega toimus 26.04.2023.

HAKA saatis esmase hindamisaruande asutusele 18.05.2023.

Asutus saatis oma kommentaarid HAKA-le 19.05.2023.

Komisjon esitas lõpliku aruande HAKA-le 22.05.2023.

TÕENDID

Komisjoni hindamisaruanne põhineb järgmistel tõenditel:

- Asutuse eneseanalüüsi aruanne
- Kogemusnõustaja õppekava kuvatõmmis asutuse veebilehelt seisuga 11.04.2023
- Tartu Rahvaülikool Kogemusnõustaja väljaõppe ajakava 17.04.2023
- Tartu Rahvaülikool SA arengukava 2021-2023
- Õppekorralduse alused asutuse veebilehel seisuga 26.04.2023
- Kvaliteedi tagamise alused Tartu Rahvaülikoolis asutuse veebilehel seisuga 19.04.2023

Õppekavarühma sotsiaaltöö ja nõustamine analüüs hindamisvaldkondade lõikes

I ÕPPEKAVA JA ÕPPEKAVAARENDUS

1. Õppekavad on ajakohased ja nende arendusprotsess on tõendus põhine.

Suunised: Asutusel on olemas õppekavade väljatöötamise ja arendamise põhimõtted ja neid rakendatakse praktikas. Õppekava on välja töötatud sihtrühma ja/või tööturu vajadustest lähtuvalt. Kus võimalik, toetatakse valdkondlikele uuringutele (nt OSKA), ja kus asjakohane, lähtutakse valdkondlikest regulatsioonidest (nt määrused, rahvusvahelised standardid) või kutsestandarditest. Asutuses vaadatakse regulaarselt üle õppekavad, selgitatakse välja nende arenguvajadused, kasutades õppijate, koolitajate jt osapoolte (nt tööandjad) tagasisidet, ning uuendatakse õppekavasid, püüeldes parima kvaliteedi poole. Potentsiaalsele õppijale kättesaadav informatsioon veebilehel või muul avalikkusele kättesaadaval meediaplatformil õppekava kohta on asjakohane.

ANALÜÜS

Asutuse õppekavad koostatakse vastavalt täiskasvanute koolituse seaduse ja täienduskoolituse standardi nõuetele. Õppekavade väljatöötamiseks on õppeosakonna juhi ja koolitusjuhi poolt välja töötatud põhimõtted, mis on kirjeldatud koolitusjuhi ja koolitaja juhendites ja millega hindamiskomisjonil oli võimalik tutvuda vestluse käigus. Eneseanalüüsist selgub, et õppekava töötatakse välja koolitajate ja koolitusjuhi koostöös, kus koolitusjuhi roll sõltub koolitajate kogemusest. Väljatöötatud õppekava vaatab üle õppeosakonna juht või keegi teine kolleeg, kes teeb ettepanekuid parendusteks. Õppekava koostamise kaasatakse vajadusel tööandjate, sihtrühma ja teiste osapoolte esindajaid. Käesoleva õppekava arendamise protsessis on koolitajad arutanud koostöövõimalusi tegutsevate kogemusnõustajatega, vestlusi on peetud Töötukassa esindajate, psühholoogidega ja Kogemusnõustajate Kojaga. Õppekaval koolitajad on ka ise tööandjad kogemusnõustajatele, kuuluvad kogemusnõustajatest koosnevasse võrgustikku ja omavad teadmisi kogemusnõustamise teenuse sisust ja praktikast.

Eneseanalüüsist selgub, et õppekava avatakse, kui tundub olema nõudlust lähtuvalt tööturul ja koolitusturul toimuvast ning potentsiaalsete õppijate ettepanekutest. Õppekava avamise eel tutvub asutus uuringute tulemustega (sh OSKA), riiklik huvi selgub muuhulgas ka avalike taotlusvoorude kaudu, suheldes tööandjate ja partneritega, osaledes infopäevadel ja seminaridel. Jälgitakse koolituspakkumisi antud valdkonnas ning arvesse võetakse uute koolituste ideid ka koolitajatelt. Õppijate huvi selgub ka kirjaliku ja suulise tagasiside kaudu, samuti tehakse üleskutseid uute ideede saamiseks uudiskirjas ja sotsiaalmeedias, suheldakse (sh on korraldanud ümarlaudu) potentsiaalsete huvilistega, jälgitakse meediat jne. Tellitud koolituste õppekavad luuakse lähtuvalt tellija sisendist.

Käesolev õppekava põhineb Sotsiaalhoolekande seaduse § 68 lõike 5 alusel 21.12.2015 kehtestatud Sotsiaalkaitseministri määrusel nr 68 "Kogemusnõustaja koolituskava", millele on viidatud ka õppekavas. Õppekavas on nõudeid lisatud ka Kogemusnõustajate Koja õppekavast, näiteks koolitusele pääsemise eeldused, osalejate valimise protsess. Kutsestandard kogemusnõustaja erialal puudub. Õppekava väljatöötamisel tutvuti Sotsiaalministeeriumi kogemusnõustamise teenuse soovitusliku juhendiga, kavandatava sotsiaalkaitseministri määruse „Kogemusnõustaja koolitus“ seletuskirjaga, Kogemusnõustajate Koja veebilehel olevate materjalidega. Lisaks on asutus tutvunud teiste pakkujate õppekavade ja korraldusega ning toetav on ühe õppekava koolitaja varasem kogemusnõustajate koolitamise ja Kogemusnõustajate Koja töö kogemus. Kogemusnõustamise väljaõppe õppekava väljatöötamise ajendiks oli asutuse soov tõsta kogemusnõustamise väljaõppe kvaliteeti ja rääkida kaasa kogemusnõustamise arendamises riiklikul tasandil.

Õppekava väljatöötamisel ja arendamisel on arvestatud sihtrühma vajadustega. Käesolev õppekava on mõeldud inimestele, kes on taastunud vaimse ja/või füüsilise tervise probleemidest või kriisist ning soovivad tööle asuda kogemusnõustajana. Kogemusnõustamise teenuse kvaliteedi tõstmiseks võetakse koolitusele vastu inimesed, kellel on potentsiaal töötada kogemusnõustajana, kahjustamata klienti ja iseennast. Huvilised, keda gruppi vastu ei võeta, saavad selle kohta põhjaliku tagasiside ning kui on näha siiski potentsiaali, julgustatakse uuesti koolitusele kandideerima. Eneseanalüüsist selgub, et esimese koolituse korral jäid mitmed inimesed grupist välja, kelle puhul selgus, et sobilikum oleks pigem teraapiagrupp või taastumise tase ei olnud piisav, et koolitusel osaleda.

Kvaliteedi arendamine on asutuse töös igapäevane ja ülimalt oluline valdkond, mille eesmärgid on sõnastatud asutuse arengukavas. Asutusele on omistatud EQM (European Quality Mark) kvaliteedimärk, mis on aidanud hinnata ja arendada kooli tegevust tervikuna. Asutus jälgib pidevalt arenguid valdkonnas, neid on kutsutud uue määruse väljatöötamise töögruppi, 2022. aasta sügisel esitasid nad enda täiendavad mõtted ja ettepanekud Sotsiaalministeeriumile. Lisaks tegutsevad või on tegutsenud koolitajad erinevates töörühmades, sh kogemusnõustaja kutsega seonduvas töörühmas.

Õppekavad vaadatakse üle pärast igat koolituse toimumist, õppijate ja koolitaja(te) tagasiside põhjal. Aastaid toimunud koolituste puhul tehakse muudatusi harvemini, uemate puhul viiakse reeglina igal korral muudatusi sisse. Kogemusnõustaja väljaõppe õppekava alusel viiakse koolitust läbi esimest korda, mistõttu ei ole õppekava uuendamiseni jõutud. Koolitus algas selle aasta märtsis ja lõpeb septembris.

Veebilehel on info koolituse ja õppekava kohta kergelt leitav, piisavalt informatiivne ja asjakohane. Õppe kirjelduse juures on lisatud viited ja lingid Sotsiaalkaitseministri määrusega kehtestatud kogemusnõustaja koolituse õppekavale, Töötukassa koolituskaardi infole, kogemusnõustaja väljaõppe õppekavale ja ka koolituse täpsemale ajakavale. Potentsiaalne õppija leiab veebilehelt koolitusele kandideerimise info ning seisukohad, miks tulla õppima kogemusnõustaja koolitusele just Tartu Rahvaülikooli. Õppekorralduse alused on leitavad kategooria "Meist" alt koos kvaliteedi tagamise alustega.

Hindamiskomisjon leiab, et asutusel on olemas õppekavade arendamise ja rakendamise põhimõtted ning neid kasutatakse, kaasates väljatöötamisse ning arendamisse erinevaid osapooli. Arenduses on arvestatud valdkondlike trendide, tööturu vajaduste ja uuringute tulemustega. Õppekava koostamisel on lähtutud Sotsiaalkaitseministri määrusest nr 68 "Kogemusnõustaja koolituskava" ning sellekohane viide on õppekavas välja toodud.

2. Õppekava erinevad osad moodustavad sidusa terviku. Õpiväljundid vastavad õppekava eesmärgile ja sisule ning on õppekavas planeeritud õppeaja ja meetoditega saavutatavad.

Suunised: Õpiväljundid kirjeldavad koolituse lõpuks omandatavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning nende saavutamist õppija poolt on võimalik kas koolituse käigus ja või selle lõpus hinnata. Kus asjakohane, vastavad õpiväljundid valdkonna kutsestandardi ja/või regulatsiooni nõuetele ([täienduskoolituse standard § 2 lg 2](#)).

Õppekava erinevad osad – pealkiri, eesmärk, õpiväljundid, õpingute alustamise tingimused (sh digiõppes osalemiseks vajalikud nõuded), õppesisu, õppemeetodid, hindamine, õppemaht – on omavahel kooskõlas ja moodustavad sidusa terviku ning võimaldavad koolituse sihtrühmal ettenähtud ajaga saavutada õpiväljundid.

ANALÜÜS

Kogemusnõustaja väljaõppe õppekava on avaldatud Tartu Rahvaülikooli veebilehel koos lisamärkega „mikrokvalifikatsiooni õpe“. Õppe eesmärk on valmistada ette kogemusnõustaja, kes pakub sarnase kogemusega

inimesele kogemuspõhist emotsionaalset, sotsiaalset ja/ või praktilist tuge. Lisamärkuse "mikrokvalifikatsiooni õpe" kohta selgitas õppeosakonna juht vestlusel, et kuna seadusega ei ole keelatud rahvülikoolidel sellise kvalifikatsiooni andmist, siis on see lubatud ja tõstab õppekava atraktiivsust. Hindamiskomisjon juhib asutuse tähelepanu sellele, et mikrokvalifikatsiooni kui õppekava liiki Eesti täienduskoolituse valdkonnas kehtivad õigusaktid (Täiskasvanute koolituse seadus) praegu ette ei näe. Mikrokvalifikatsiooni definitsioon ja sellele kohalduvad nõuded täienduskoolituse kontekstis on alles arutelujärgus ning Eesti Haridus- ja Teadusministeerium on sellekohased ettepanekud teinud oma täiskasvanute koolituse seaduse muutmise väljatöötamise kavatsuses (<https://eelnoud.valitsus.ee/main#WXnEDrLT>). Alles siis kui mikrokvalifikatsioonidele antakse uues täiskasvanute koolituse seaduses õiguslikud raamid, tekib asutustel õigus seaduses ettenähtud tingimuste korral neid õppekavasid pakkuda. See õigus ei laiene aga tagasiulatuvalt nendele koolitustele, mis juba praegu kannavad nimetust „mikrokvalifikatsioon“, samuti tunnistustele, mis sellenimelise koolituse lõpetamisel õppijale on väljastatud. Seetõttu tekib olukord, kus õppijale on praegu koolitusasutuse poolt antud eksitav ja alusetu õiguslik ootus, et talle on väljastatud mikrokvalifikatsiooni õppekava lõputunnistus, kuid tegelikkuses on praeguses olukorras tegemist ainult tavapärase täienduskoolituse tunnistusega täiskasvanute koolituse seaduse mõistes. Vastuseks asutuse esindaja poolt hindamisvestluse käigus esitatud põhjendusele, et õppekava mikrokvalifikatsiooni õppekavaks defineerimisel on toetutud eelmainitud väljatöötamise kavatsusele, selgitab komisjon, et väljatöötamise kavatsuse näol ei ole tegemist kehtiva õigusaktiga. See ei anna asutusele õigust selles mainitud kavatsusi rakendada enne, kui need kavatsused on kirjutatud seadusesse ning seadus on jõustunud. Eelnevast tulenevalt soovib komisjon tungivalt praegu koolituse reklaamtekstis mainitud ja õppijaid eksitava määratluse "mikrokvalifikatsioon" veebilehelt ja õppekavast eemaldada.

Õppekava aluseks on Sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määrus nr 68 „Kogemusnõustaja koolituskava“. Määruses toodud õppekavas puuduvad õppekava kui terviku õpiväljundid. Asutus on ise õppekava moodulite alusel loonud õpiväljundid, mis on võrreldavad määruse õppekavaga ning hinnatavad, kuid on esitatud üldistatumalt ning praktiliste oskuste keskmalt. Näiteks asutuse õppekavas ei ole eraldi õpiväljundina kavandatud määruse õppekava esimest õpiväljundit, et õppija *“tunneb kogemusnõustamise tausta, omab ülevaadet kogemusnõustamise hetkeseisust Eestis, teab Eesti hoolekande-, tervishoiu- ja tööhõivesüsteemi vajadusi”*. Hindamiskomisjon leiab, et kui õpiväljund on kaetud juba kõrgema kategooria väljundiga, käesoleva õppekava korral ka praktiliste väljunditega, siis ongi mõistlik õpiväljundid kirjeldada terviklikumalt. Samuti on üldistatult ja praktilise suunitlusega sõnastatud asutuse õppekavas näiteks kolmas õpiväljund *“tunneb kogemusnõustamise piire ja teeb vajadusel koostööd teiste spetsialistidega”* ja kaheksas õpiväljund *“valib vajadusel sobivad sekkumised kriisitöös ja kasutab kriisisekkumise põhitehnikaid”*.

Vestlusel selgitas õppeosakonna juht, et asutuse õppekava mahtu on suurendatud 8 akadeemilise tunni võrra (määruse õppekava maht on 182 akadeemilist tundi, asutuse õppekava maht on 190 akadeemilist tundi) seetõttu, et õppekava koostamisel konsulteeriti teiste koolitusasutustega, koolitajatega ning jõuti järeldusele, et õppijad vajavad enam praktikat. Tugineti ka koolitajate kogemusele varasemast õppetegevusest mujal sarnase õppekava alusel õppijate ja kogemusnõustajate koja esindajatega vestlusele, et praktika on oluline.

Õppekavas on märgitud, et kui õppeprotsessis ilmnevad asjaolud, mis viitavad, et õppija ei vasta tingimustele, on koolitusasutusel õigus õppija koolituselt välja arvata. Vestlusel kommenteeris koolitusjuht, et hetkel koolitusel osalev grupp on väga ühtehoidev, ei ole tekkinud põhjust õppijaid välja arvata ning õppijad ise on innustunud jätkama. Esimeses koolitusgrupis on 11 inimest. Õppeosakonna juht ütles vestlusel, et grupi suurus on piisav, kuid võiks olla ka paari õppija võrra suurem. Lisaks selgitas ta, et õppima kandideerijatega toimusid põhjalikud eelintervjuud, koolituse alguses tutvustati õppijatele õppemeetodeid ja ajakava.

Veebilehel kogemusnõustaja väljaõppe ajakavas on märgitud, et teema *„isikliku taastumiskogemuse analüüs“*, *“sissejuhatus praktikasse”* ja *“praktika juhendamine koolis: kovisioon”* toimub veebis. Õppekava tutvustuses on selgitatud, et see on väike osa õppest ning toimub veebikeskkonnas Zoom, vajadusel pakutakse tehnilist tuge. Õppeosakonna juht selgitas vestlusel, et piisab interneti ühenduse olemasolust, seadmest (arvuti või telefon), millel on kaamera. Õppijatele pakuti võimalust soovi korral digiõppes olla ka koolitusasutuse õppeklassis, seda siiski keegi

Õppijatest ei soovinud ega vajanud. Koolitajate ja õppeosakonna juhi selgituste kohaselt said kõik õppijad hakkama. Mõnele oli keeruline vaid Zoomi keskkonnas gruppides töötamine, sest seda polnud varem kogetud.

Õppe alustamise tingimused on esitatud õppekava lõpuosas loeteluna. Need on järgmised: *isikliku taastumisloolemasolu, valmidus kasutada seda kogemusnõustaja töös; piisav taastumistase; positiivsed hoiakud taastumisprotsesside suhtes; psühhosotsiaalne küpsus; valmidus teha koostööd koolitajate, kaasõppijate, praktikajuhendajate ja superviisoritega; valmidus oma taastumislugu väljaõppeprotsessis läbi töötada ja kasutada õppimise vahendina; valmidus teha koostööd koolitajate, kaasõppijate, praktikajuhendajate ja superviisoritega; vähemalt põhiharidus.* Vestlusel selgitas õppeosakonna juht, et tegelikult ei kontrollita, kas õppida soovijal on põhiharidus. Hindamiskomisjon leiab, et kui asutus ei kontrolli õppe alustamise tingimust, siis ei ole seda mõistlik tingimusena ka sõnastada ja soovib seega põhihariduse nõude välja jätta. Väga olulised on motivatsioonikiri ja eelintervjuu, kus muuhulgas hinnati ka õppe alustamise tingimusi. Ka esimese grupi komplekteerimisel tehti nende põhjal õppijate vahel valik ja mõni kandidaat loobus selle käigus õppesse kandideerimast.

Hindamiskomisjon täheldas, et õppekavas ei ole nimetatud, millised peavad olema veebiõppes osalemiseks vajalikud oskused ja vahendid ning teeb soovitusi lisada näiteks õppekava alustamise tingimustesse või koolituse turundusliku teksti osasse vastav informatsioon. AINUÜKSI märksõna Zoom ei pruugi olla õppija jaoks piisavalt selge, et ta mõistaks, mil määral ja milliseid tehnoloogilisi vahendeid õppetöös vajatakse.

Veebilehel on õppekava tutvustuses välja toodud, et koolitusele kandideerimine toimub mitmes osas: esmalt on registreerimine kooli veebilehel oleva lingi kaudu (esitada on vaja nimi, kontaktandmed, koolituse eest tasumise viis). Samuti on lühiülevaade õppetöö korraldusest ning lingid, et tutvuda kvaliteedi tagamise alustega ja privaatsuspoliitikaga. Registreerunutele saadetakse kinnituskiri registreerimise kohta ja info motivatsioonikirja edastamise kohta (soovi korral on seda võimalik saata krüpteeritult). Kandidaadilt oodatakse 1-2 leheküljelist motivatsioonikirja taastumiskogemuse lühikirjeldusega ning põhjendust, miks soovitakse koolitusel osaleda ja teha kogemusnõustaja tööd. Soovi korral võib kandidaat lisada soovituskirja ja/või CV. Seejärel toimub kandidaadiga individuaalne eelintervjuu veebis või kohapeal, mille käigus jõutakse selgusele, kas koolitus vastab õppija ootustele, võimetele ja vajadustele. Seega on õpingute alustamise tingimus, et koolitusele tulijal on kogemus, mida ta soovib jagada ning ta on sellest kogemusest positiivselt taastunud. Veebilehel on selgitatud, et motivatsioonikirja loevad, eelintervjuusid viivad läbi ja teevad otsuse gruppi pääsemise osas ainult koolitajad.

Asutuse õppekava õppesisu vastab määruuses toodud õppekavale. Õppesisu on jaotatud kaheks osaks. Esimese osa moodustavad koolituspäevad (kokku 80 tundi). Käsitlevate moodulite mahud on samad, mis määruuses toodud õppekavas, veidi on muudetud tunde kolme mooduli osas: Esmased nõustamisoskused ja tehnikad (27 tunni asemel 26) ja Baastadmised ja oskused kriisitöös (14,5 asemel 15 tundi) ja Baastadmised ja oskused grupitöös (14,5 tunni asemel 15). Teine osa õppekavast on praktika, lõputöö ja iseseisva töö protsessid (moodustavad kokku 110 tundi). Moodulid vastavad määruuses toodud õppekavale. Kaheksa tunni võrra on suurendatud mooduli „Praktika juhendamised/superviseerimine individuaalselt ja grupis“ mahtu (34 tundi). Muud moodulid on samas mahus, mis on määruuses toodud õppekavas.

Segadust tekitavalt mõjub veebilehel avaldatud põhjalik kirjeldus õppest ja selle järel mitme uue tekstilõiguga antav teave, kus alles teksti lõpuosas on link, mille kaudu saab tutvuda asutuse õppekavaga. Esialgu lugedes jääb tunne, et lühitutvustus ongi õppekava. Hindamiskomisjon teeb soovitusi lisada õppekava link koolituse tutvustuse algusesse, et see oleks õppijale lihtsamalt ja paremini leitav.

Õppemeetodid on loeng, rühmatöö, rollimängud, juhtumi analüüs, eneseanalüüs, praktika, iseseisv töö, mis toetavad õppesisu omandamist ja on kooskõlas määruuses toodud õppekavaga. Vestlusel selgitas üks koolitajatest, et valdavalt kasutakse aktiivõppemeetodeid, näiteks vaadati elukaare teooria, ajaajoonemaatika, lisaks loovat lähenemist.

Hindamismeetodid on nimetatud õppekava tutvustusel veebilehel ja õppekavas. Nendeks on isikliku taastumisloole läbitöötamine ning praktika kirjeldus ja analüüs. Kooli õppekava iga õppeväljundi puhul on eneseanalüüsis nimetatud, millised õppekava osad (sh teema, moodul, iseseisv, praktiline töö vms) toetavad õpiväljundi saavutamist ning kuidas

hinnatakse, et õppija on õpiväljundi saavutanud. Eneseanalüüsis on hindamismeetoditena nimetatud rohkem meetodeid, kui on õppekavas, mistõttu need ei kattu. Näiteks on nimetatud eneseanalüüsis hindamismeetodina ka koolitaja vaatlus ja grupi kokkuvõtlik refleksioon praktilistest ülesannetest, praktikajuhendaja kujundav tagasiside. Veel selgub eneseanalüüsist, et õpiväljundite saavutamist hinnatakse õppepäevade käigus (koolitaja tagasiside praktilistele ülesannetele), praktikajuhendajate hinnangute põhjal ja lõputöö alusel. Vestluses asutuse ja koolitajatega selgus, et mõiste „hindamismeetod“ on kasutuses ka õppija õppimist toetava tagasisidestamise väljendamisel ning tekitab vestluse ajal arutelu, et hindamismeetod peab võimaldama õpiväljundeid hinnata ja mõõta ning õppekavas ka sõnastatud, kui seda siiski tehakse. Hindamiskomisjon soovib asutusel koostöös koolitajatega leppida kokku õppekava õpiväljundite saavutamise hindamiseks kasutatavad hindamismeetodid, et hindamine oleks õppija jaoks läbipaistev ja selge ning eristada hindamismeetodist edasiviivat tagasisidestamist.

Õppekava erinevad osad on omavahel kooskõlas ja moodustavad sidusa terviku ning võimaldavad koolituse sihtrühmal ettenähtud ajaga saavutada õpiväljundid.

Arenguvõimalused

- 1) Hindamiskomisjon teeb soovitusel lisada õppekava link koolituse tutvustuse algusesse, et see oleks õppijale lihtsamalt ja paremini leitav. Praegu esitatud tutvustav õppekava lahtikirjutus, mis abistab õppekavast arusaamist, eksitab, sest jääb mulje, et see ongi õppekava. Alles hiljem selgub, et õppekava on tutvustuse juures siiski eraldi lingi all olev dokument.
- 2) Vestluses asutuse õppeosakonna juhi ja koolitajatega selgus, et mõiste „hindamismeetod“ on kasutuses ka õppija õppimist toetava tagasisidestamise väljendamisel. Hindamiskomisjon soovib asutusel koostöös koolitajatega leppida kokku õppekava õpiväljundite saavutamise hindamiseks kasutatavad hindamismeetodid, et hindamine oleks õppija jaoks läbipaistev ja selge ning eristada edasiviivat tagasisidestamist hindamismeetodist.
- 3) Hindamiskomisjon teeb soovitusel kirjeldada digipädevuste oskust ja tehnoloogiliste vahendite vajadust õppealustamise tingimustes või koolituse turunduslikus osas täpsemalt. Ainuüksi märksõna 'Zoom' ei pruugi olla õppija jaoks piisavalt selge, et ta mõistaks, mil määral ja milliseid tehnoloogilisi vahendeid õppetöös vajatakse.

KOONDHINNANG HINDAMISVALDKONNALE ÕPPEKAVA JA ÕPPEKAVAARENDEUS

Asutusel on olemas õppekavade arendamise ja rakendamise põhimõtted ning neid kasutatakse, kaasates väljatöötamise ning arendamise erinevaid osapooli. Arenduses on arvestatud valdkondlike trendide, tööturu vajaduste ja uuringute tulemustega. Õppekava koostamisel on lähtutud Sotsiaalkaitseministri määrusest nr 68 "Kogemusnõustaja koolituskava" ning sellekohane viide on õppekavas välja toodud. Õppekava väljatöötamisel ja arendamisel on arvestatud sihtrühma vajadustega. Käesolev õppekava on mõeldud inimestele, kes on taastunud vaimse ja/või füüsilise tervise probleemidest või kriisist ning soovivad tööle asuda kogemusnõustajana.

Kvaliteedi arendamine on asutuse töös igapäevane ja ülimalt oluline valdkond, mille eesmärgid on sõnastatud asutuse arengukavas. Asutusele on omistatud EQM (European Quality Mark) kvaliteedimärk, mis on aidanud hinnata ja arendada kooli tegevust tervikuna. Õppekavad vaadatakse üle peale igat koolituse toimumist, õppijate ja koolitajate tagasiside põhjal. Aastaid toimunud koolituste puhul tehakse muudatusi harvemini, uuemate puhul viiakse reeglina igal korral muudatusi sisse. Kogemusnõustaja väljaõppe õppekava alusel viiakse koolitust läbi esimest korda ning kuna koolitus lõpeb septembris, siis ei ole õppekava sisuliste muudatusteni veel jõutud.

Veebilehel on info koolituse ja õppekava kohta kergelt leitav, piisavalt informatiivne ja asjakohane. Kogemusnõustaja väljaõppe õppekava osad moodustavad sidusa terviku. Õpiväljundid vastavad õppekava eesmärgile ja sisule ning on õppekavas planeeritud õppeaja ja hindamismeetoditega saavutatavad. Õpiväljundid kirjeldavad koolituse lõpuks omandatavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning nende saavutamist õppija poolt on võimalik hinnata.

Tuginedes eelpool nimetatule on hindamiskomisjoni hinnangul hindamisvaldkonna “Õppekava ja õppekavaarendus” nõuded täidetud.

ÕPPEKAVA JA ÕPPEKAVAARENDUS:	Nõuded on täidetud
-------------------------------------	---------------------------

II ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE

3. Koolitaja suunab õppijaid õppimise eest vastutust võtma.

Suunised: *Õppijad on kaasatud õppeprotsessi kujundamisse. See tähendab, et õppeprotsessi alguses on õppijatega läbi arutatud, mis on õppekava eesmärk, õpiväljundid, kuidas toimub õppimine ja hindamine ning kuidas antakse tagasisidet. Koolituse alguses on kaardistatud, milliste ootustega on õppijad koolitusele tulnud ning nende ootustega arvestatakse.*

ANALÜÜS

Eneseanalüüsist selgub, et õppijad on kaasatud õppeprotsessi kujundamisse. Õppeprotsess algab käesoleval koolitusel juba motivatsioonikirja kirjutamise ning individuaalse eelintervjuuga, kus koolitajad saavad ülevaate õppija õpimotivatsioonist, õpikogemusest, ootustest ning teemast, millega osaleja soovib kogemusnõustajana töötada. Koolitusele pääsevad need, kel on potentsiaal töötada kogemusnõustajana ning kelle ootustele on võimalik vastata. Vestlusest koolitajatega selgus, et eelintervjuu kestab orienteeruvalt 30 minutit osaleja kohta ning praeguse kogemuse järgi on olnud õppijad motiveeritud ja valmis õppetöös osalema. Koolitajad andsid juba eelintervjuul potentsiaalsele õppijale teada, et nad hindavad vestluse käigus ka tema valmidust õppida. Näiteks ühe õppija puhul selguski vestlusel asjaolu, et õppija ei olnud siiski selliseks mahuks ja õpivõimekuseks valmis.

Eneseanalüüs on selgitatud, kuidas koolitaja suunab õppijaid õppimise eest vastutust võtma näiteks juba koolitusele kandideerides, sest õppeprotsess algab sellel koolitusel juba motivatsioonikirja kirjutamisega ning eelintervjuuga. Neil individuaalsetel intervjuudel saavad koolitajad pildi õppija õppimise motivatsioonist ja valmisolekust, õpikogemusest, ootustest ning teemast, millega osaleja soovib kogemusnõustajana töötada. Koolitusele pääsevad need, kel on potentsiaal töötada kogemusnõustajana ning kelle ootustele on võimalik vastata.

Esimesel õppepäeval toimub õppekava tutvustus, sh õpiväljundite hindamise tutvustus. Selleks, et esimesel õppepäeval ei oleks info maht liialt suur, toimub alles järgnevatel õppepäevadel praktika, lõputöö kirjutamise, iseseisvalt materjalidega töötamise tutvustus. Juhendid edastatakse õppijate e-postile või prinditakse. Vestluse käigus täpsustasid koolitajad, et hindamismeetoditele on sõnastatud hindamiskriteeriumid ning need on õppijatega suuliselt läbi arutatud ehk õppijatel on ülevaade hindamiskriteeriumitest olemas.

Hindamiskomisjon leiab, et õppijad on kaasatud õppeprotsessi kujundamisse. Õppijate ootused ja motivatsioon on koolituse alguses kaardistatud.

4. Koolitajad kasutavad õppekava elluviimisel asjakohaseid õppemeetodeid, mis toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel.

Suunised: Koolitaja lähtub koolituse läbiviimisel õppekavast ja toetab õppijat õppe protsessis. Kui koolitust viib läbi mitu koolitajat, on koolitajad koostöös läbi arutanud terve koolituse sisu ja tagavad, et koolitus moodustab õppija vaates terviku.

Õppemeetodid on asjakohased: nende valikul on arvestatud koolituse eesmärgi, õpiväljundite ja sihtrühmaga ning need toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel. Koolitaja kasutab õppekava eesmärkide saavutamiseks paindlikke ja vaheldusrikkaid ja õppijate eripärasid arvestavaid lähenemisi, mis toetavad õppijate õppimist ning õpioskuste arengut.

ANALÜÜS

Eneseanalüüsi kohaselt on õppekava väljatöötamisel ja õppe kavandamisel toimunud mitmeid kohtumisi kõigi koolitajatega ja õppeosakonna juhiga. Lisaks on toimunud arutelud koolitajate vahel, kes jagavad sama teemat. Määratud on, et üks koolitajatest on vastutav praktika ja lõputöö juhendamise ning hindamise eest. Mõne teema viib tervikuna läbi üks koolitaja. Esimesel õppepäeval ja taastumislugude kuulamisel on kõik neli koolitajat koolitusgrupi ees koos, samuti on kõik koolitajad ajakavas märgitu kohaselt koos koolituse lõpus. Kogu tegevust juhendavad kogenud koolitajad, kes oskavad valida õppemeetodeid lähtuvalt sihtgrupist ja osalejate valmisolekust. Näitena on eneseanalüüsis toodud, et esmakohtumisel aitas õppijate kinnisust ja stressi vähendada, kui kasutati osalejaid toetavaid, avavaid meetodeid ning koolitajad jagasid lugusid, et soodustada õppijate eneseavamist. Eneseanalüüsis on nimetatud, et koolitajad vahetavad infot koolituspäevade vahel, võimalusel osalevad koolitajad teiste sama grupi koolitajate tundides.

Lisaks selgub eneseanalüüsist, et koolitajad on koolituse üles ehitanud tasakaalustatult ja praktiliselt, näiteks tehakse ülesanded, mis aitavad teooriat paremini mõista. Õppijad saavad osaleda aktiivselt ja väga soodustatud on küsimuste esitamine. Kogu grupi liitmine ja koostööle suunamine loob õhkkonna, kus inimesed soovivad üksteisega koos õppida. Vestlusel kinnitasid koolitajad, et kogu koolituse jooksul toimub õppija toetamine õppimisel ning õppimise kogemuse omandamisse panustatakse palju.

Õppijate toetamiseks on õppekavasse kavandatud võimalus, et iga õppija võib saada kuni kaks tundi individuaalset nõustamist oma valitud teemal. Koolitajal on võimalik läheneda, kui õppija ise küsib, uurib ja vajab abi. Näiteks on eneseanalüüsis nimetatud, et koolitaja on õppijat juhendanud, kuidas luua õppematerjalide süsteem ja õppimisel teha ülestähendusi, et lõputöö tegemine oleks sujuvam.

Kogemusnõustaja koolituse õppemeetodid on õppekava kohaselt loeng, rühmatöö, rollimängud, juhtumi analüüs, eneseanalüüs, praktika, iseseisev töö. Vestlusel tõid koolitajad veel näiteid õppemeetoditest, näiteks kasutatakse eelhäälestamist. Koolitaja annab õppijale lugeda lühikese teksti, mille kohta saab esitada ühe küsimuse. Küsimuste esitamise oskust nimetasid koolitajad selles õppes väga oluliseks oskuseks, sest see annab tagasisidet, mida õppijad on omandanud ja mille kohta soovivad lisateadmisi. Koolitajate hinnangul on esitatud väga häid küsimusi. Õppijatega on kokku lepitud, et neile jagatakse koolitajate koostatud õppematerjale, sest koolitajate sõnul on materjale väga palju. Koolitaja saadab materjalid õppijate e-mailidele. Kliinilisi dokumente ei prindita, on veebilingid, mis edastatakse selleks puhuks õppijatele. Tutvustatakse soovitatavat kirjandust lühemate peatükkide kaudu. Koolitajate sõnul on vajalik, et eelhäälestamine oleks pikk, sest osa õppijaid ei ole kaua õppinud. Vajalik on ka selgitada, kuidas õppija saab luua omale õppematerjalide süsteemi. Hindamiskomisjon leiab, et selline õppijate toetamine õppeprotsessis arendab muuhulgas ka õppija üldpädevusi ja vääriv tunnustust.

Eneseanalüüsis on märgitud, et koolitajad soovivad õppijate aktiivsust: ärgitavad küsima, pakuvad praktilisi ülesandeid, mis aitavad teooriat mõista. Õppijatele pakutakse võimalust e-kirja teel koolituspäevade vahepeal samuti küsimusi esitada. Toetatakse rühmatöid, luuakse motiveeriv ning toetav õhkkond, arvestatakse, et õppijate varasemad

teadmised kogemusnõustamisest ja nõustamisest on erinevad, samuti on erinev õppijate taastumise tase ja taastumise teemad. Võib juhtuda, et tuleb tegeleda ka õppijate toetamisega mingis aspektis, näiteks ärevusega toimetulek, et see ei segaks õppimist. Vestlusel täiendasid koolitajad, et tegemist võib olla haavatava sihtgrupiga ning nad kasutavad õppetöös aktiivõpet, mille kaudu võivad ilmnevad ka võimalikud raskused. Eneseanalüüsist selgub, et lähtuvalt õppijate soovidest ja grupi dünaamikast on tõstetud teemasid ümber. Näiteks teisel õppepäeval avaldasid õppijad soovi taastumislugude rääkimiseks ja kuulamiseks, mistõttu oligi kolmas õppepäev nendele lugudele pühendatud. Tänu lugude jagamisele kujunes grupp väga üksteist aktsepteeritavaks.

Koolitajatel on omavahel tihe koostöö ning toimub info jagamine, kui keegi vajab näiteks lisanõustamist (hetkel on üks õppija seda vajanud). Erineva ettevalmistuse, õpivõimekuse ja -motivatsiooniga õppijatega õppe läbiviimisel on suureks abiks, kui grupp on üksteist toetav, mida käesoleva koolituse puhul asutus ka töödeb.

5. Õppekavas on sätestatud lõpetamise tingimused ja väljastatavad lõpudokumendid. Õppija saab koolitajalt tagasisidet oskuste, teadmiste ja hoiakute omandamise kohta. Tunnistuse andmise korral hinnatakse kõikide õpiväljundite saavutamist.

Suunised: Lõpetamise tingimused on asjakohased ja lõpetamise dokumentide väljastamisel lähtutakse seaduse nõuetest ([täienduskoolituse standardi § 2 lõike 1 punktis 9 ja § 3 lõigetes 1 ja 2](#)). Kui koolituse lõpus antakse tunnistus, siis on alati hinnatud kõikide õpiväljundite saavutamist ja antud selle kohta õppijale tagasisidet. Hindamine on läbipaistev ja objektiivne ning toetab õpiväljundite saavutamist. Kui koolitus lõpeb tõendiga, siis annab koolitaja igale õppijale arengut toetavat tagasisidet oskuste, teadmiste ja hoiakute omandamise kohta. Hindamine ja tagasiside andmine toimub kas õppeprotsessi käigus või lõpus.

ANALÜÜS

Õppekavas on kirjeldatud lõpetamise tingimused ja väljastatavad dokumendid.

Õpingute lõpetamise nõuetena on õppekavas kirjas „vähemalt 80% koolituspäevadel osalemine, praktika täismahus sooritamine, vähemalt 80% supervisioonis ja kovisioonis osalemine“ ning lisatud on, et “tunnistuse saamiseks on vajalik osalemine ettenähtud mahus ja õpiväljundite saavutamine (kirjaliku lõputöö õigeaegne esitamine, koolitaja positiivne kirjalik hinnang õppetöele, praktikale ja lõputööle, kohapealse praktika juhendaja positiivne kirjalik hinnang praktikale)“. Hindamiskomisjonis tekitas küsimust, miks eelmise lause sulgudes toodud loetelu on vajalik, kui see on eelpool nõuetena õpingute lõpetamiseks nimetatud. Vestlusel täpsustas asutuse, et nad arvasid, et see on õppija jaoks veelkord selgitav osa. Hindamiskomisjon leiab, et antud info topelt kajastamine ei ole mõistlik ja õppija jaoks on ülevaatlikum ja selgem, kui info on üheselt kirjas ning soovitab need alles jätta vaid õpingute lõpetamise nõuete loetelusse. Seisuga 8.05 on sulgudes olev info õppekavas veebilehel kustutatud. Tõend väljastatakse, kui osaleti ettenähtud mahus, kuid õpiväljundeid ei saavutatud. Eneseanalüüsist selgub, et vastava teema koolitajad ja praktikajuhendajad tagavad koostöös, et hindamismeetodid võimaldaks hinnata konkreetsete õpiväljundi saavutamist.

Asutuse veebilehel olevas õppekorralduse alustes on märgitud, et koolituse läbijale väljastatakse soovi korral Tartu Rahvaulikooli tunnistus või tõend. Tunnistus väljastatakse koolituses osalejale, kes on omandanud õpiväljundites kirjeldatud eesmärgid. Osalejale, kes õpiväljundites kirjeldatud eesmärgid ei saavuta, väljastatakse tõend. Tõend väljastatakse ka osalejale, kelle õpiväljundite saavutatust koolituse käigus ei hinnatud. Tunnistusi ja tõendeid väljastatakse tagasiulatuvalt ja välja võtmata tunnistusi ja tõendeid säilitatakse 3 aastat. Vestlusel täpsustas õppeosakonna juht, et mõned õppijad ei soovi tunnistust/tõendit ning siis seda õppijale ei saadeta või printida, kuid

oma süsteemis genereeritakse siiski. Eneseanalüüsis on asutus märkinud, et kui osaleja õpiväljundeid ei saavuta, kuid läbib koolituse ettenähtud mahus, siis ta saab soovi korral tõendi ning põhjaliku tagasiside millised õpiväljundid ta on saavutanud (mil määral) ja milles tal on puudujäägid.

Hindamiskomisjoni hinnangul tekitab väljend "soovi korral" ebaselget seisukohta, sest täienduskoolituse standardi § 3 lõiked 1 ja 2 näevad ette koolituse läbimise järel tunnistuse või tõendi väljastamist ning soovib väljendi "soovi korral" eemaldada.

Vestluse käigus töid koolitajad välja, et õppijad saavad koolituse jooksul pidevalt tagasisidet, näiteks grupidöödele. Individuaalset tagasisidet hetkel pole veel õppijatele jagatud, kuna esimene koolitus on pooleli. Lisaks jätavad koolitajad koolituspäeva lõpus aega igaühele ka reflekteerimiseks, teadvustamiseks või küsimusteks, kui midagi jäi ebaselgeks.

Komisjoni hinnangul on õppekavas nimetatud hindamismeetodite abil võimalik nimetatud õpiväljundite saavutatust hinnata.

Arenguvõimalus

- 1) Täienduskoolituse standardi § 3 lõigetes 1 ja 2 näeb ette täienduskoolituse läbimise järel tõendi või tunnistuse väljastamist, mistõttu leiab hindamiskomisjon, et asutuse eneseanalüüsis ja õppekorralduse alustes toodud info tunnistuse või tõendi soovi korral väljastamine tekitab ebaselget infot ja soovib eemaldada väljendi "soovi korral".

6. Õppijatelt kogutakse tagasisidet õppimisele ja õpetamisele ning tulemusi analüüsitakse ja arvestatakse õppeprotsessi parendamisel.

Suunised: Õppijaid innustatakse andma koolitajale tagasisidet õppimise ja õpetamise protsessi kohta. Tagasisidet kogutakse süsteemselt. Tagasiside küsimused kajastavad koolituse erinevaid aspekte, näiteks õppijate rahulolu õppesisu, meetodite, hindamise, õppe mahu ja koolitajaga. Tagasiside tulemusi analüüsitakse ja arvestatakse õppeprotsessi parendamisel.

ANALÜÜS

Asutuse kvaliteedi tagamise alustes on kirjas, et õppekeskkonna kvaliteedi tagamisel on oluline osa tagasiside kogumisel õppijatelt ja koolitajatelt. Saadud tagasiside on aluseks järgnevate koolituste korraldamisel ja õppekavas muudatuste tegemisel. Eneseanalüüsis on välja toodud, et õppe kvaliteedi arendamiseks on koolitusasutuse koolitusjuhile koostatud tagasiside kogumise ja kasutamise juhend, lisaks toimuvad kvaliteedi tagamise teemal arutelud õppeosakonna juhi ja kunstikeskuse tiimi juhiga.

Tartu Rahvaülikoolil on järgmised tagasiside ankeedid: üldine; kursustele, mille maht on üle 20 tunni (sisaldavad lisaks mõju küsimusi); keelekursustele; veebikursustele; rahastatud koolitustele erinevad vormis vastavalt tellija soovidele; vahetagasiside keelekursustele; vahetagasiside muudele kursustele (selle teeb koolitusjuht enamasti lähtuvalt oma kursusest) ja väljatöötamisel on tagasiside vorm kuus kuud peale kursuse toimumist.

Koolitusjuht võib kohandada tagasiside ankeeti vastavalt oma koolitusele. Selline ankeedi kohandamine on tehtud ka kogemusnõustaja väljaõppe kursuse tagasisideks. Eneseanalüüsi kohaselt kogutakse õppijatelt tagasisidet nii õppimise kui õpetamise protsessi kohta jooksvalt koolituspäevade jooksul. Vestlusel selgitasid koolitajad, et tagasiside, mida annavad õppijad koolituspäeva lõpu, annab infot selle kohta, kas õpitempo on sobilik, millised küsimused tekivad, mis õppijaid enam huvitab, milline materjal on keeruline, mille kohta soovitakse enam selgitusi. Põhjalikum tagasisidet

küsitakse kirjalikus vahetagasisides ja lõputagasisides. Eneseanalüüsist selgub, et hetkel on kogemusnõustaja koolitusel näiteks lähtuvalt grupidünaamikast ja õppijate soovist tõstetud teemasid ümber. Vahetagasiside, mille ankeet asub <https://www.connect.ee/uuring/480813674/> on plaanis teha I koolitusosa lõpus enne praktikale minekut. Seejärel toimub arutelu koolitusjuhi juhtimisel. Vahetagasiside sisaldab küsimusi läbitud teemade kohta ning ettepanekuid läbitud teemade kohta (*Mis olid tugevused, mis oleks võinud olla teisiti?*), tagasisidet jagatud ja soovitatud õppematerjale kohta ning soovitusi koolitajatele, hinnangut enda osalemise kohta õppeprotsessis ja enesehinnangut, milline on ettevalmistus praktikaks. Küsimustiku lõppu saab lisada kommentaare, mida õppija soovib veel välja tuua. Lõputagasiside vorm on väljatöötamisel, kuid eesmärk on koguda infot näiteks õppijate rahulolu õppesisu, mahu, õppekeskkonna ja koolitajate valiku osas. Samuti oodatakse tagasisidet, kuidas erinevad õppe osad aitasid saavutada õpiväljundeid ning milline on koolituse mõju olnud laiemalt õppijatele. Tagasiside kogumine on kvaliteedi tõstmise seisukohalt asutusele oluline tegevus.

Õppekavad vaadatakse üle peale koolituse toimumist õppijate ja koolitajate tagasiside põhjal. Aastaid toimunud koolituste puhul tehakse muudatusi harvemini, uuemate puhul viiakse reeglina igal korral muudatusi sisse. Näiteks on selliste tagasiside põhjal vähendanud osalejate arvu grupis, suurendanud praktiliste ülesannete osakaalu, täiendanud õppevahendeid, loodud jätkukursuseid, vahetanud välja koolitajaid jpm. Samuti on lähtuvalt tagasisidest pakutud koolitajatele rohkem personaalset metoodilist tuge. Käesolev kogemusnõustaja grupp on poole peal, seega on saadud vaid jooksvat tagasisidet, näiteks ettepanekuid õppematerjalide osas ning suuremaid muudatusi kogu õppekava ulatuses saab teha pärast koolituse lõppu.

Toetudes eneseanalüüsist toodud kirjeldusele selgub, et asutus ei kogu tagasisidet ainult vormi täitmise eesmärgil, tagasiside kogumine on segmenteeritud ning läbimõeldult sihipärane tegevus, mis väärhib hindamiskomisjoni hinnangul tunnustamist.

KOONDHINNANG HINDAMISVALDKONNALE ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE

Hindamiskomisjon leiab, et õppijad on kaasatud õppeprotsessi kujundamisse. Õppijate ootused ja motivatsioon on koolituse alguses kaardistatud. Koolitusasutus lähtub koolituse läbiviimisel Sotsiaalkaitseministri määrusest ja asutuse enda loodud õppekavast, arvestab õppija individuaalsust ning toetab õppijat õppeprotsessis, vajadusel pakub kuni kahe tunni ulatuses täiendavat nõustamist. Koolitajad on omavahelises koostöös läbi arutanud terve koolituse sisu ja tagavad, et koolitus moodustab õppija vaates terviku.

Õppemeetodid on asjakohased ning nende valikul on arvestatud koolituse eesmärgi, õpiväljundite ja sihtrühmaga. Kasutatavad õppemeetodid on paindlikud ja vaheldusrikkad, mis toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel. Tänu kogunud koolitajatele on valmidus ja oskus kasutada õppijate eripärasid arvestavaid lähenemisviise, mis toetavad õppijate õppimist ning õpioskuste arengut.

Täienduskoolituse õppekavas on kirjeldatud lõpetamise tingimused ja väljastatavad dokumendid. Täienduskoolituse standardi § 3 lõigetes 1 ja 2 näeb ette täienduskoolituse läbimise järel tõendi või tunnistuse väljastamist, mistõttu leiab hindamiskomisjon, et asutuse eneseanalüüsist ja õppekorralduse alustes toodud info tunnistuse või tõendi soovi korral väljastamine tekitab ebaselget infot ja soovib eemaldada väljendi "*soovi korral*".

Õppijaid innustatakse andma koolitajale tagasisidet õppimise ja õpetamise protsessi kohta. Tagasiside kogumine on koolis kavandatud süsteemselt ning valdkonna spetsiifiliselt. Eneseanalüüsist selgub, et käesoleva õppekava lõputagasiside on väljatöötamise ja mustandi faasis, kuid eesmärk on koguda infot näiteks õppijate rahulolu õppesisu, mahu, õppekeskkonna ja koolitajate valiku osas. Samuti oodatakse tagasisidet, kuidas erinevad õppe osad aitasid saavutada õpiväljundeid ning milline on koolituse mõju olnud laiemalt õppijatele. Eneseanalüüsist selgub, et tagasiside tulemusi analüüsitakse (sh arutatakse koolitajatega) ning arvestatakse õppeprotsessi parendamisel ja kvaliteedi tõstmisel. Hindamiskomisjon tunnustab asutuse läbimõeldud ja eesmärgistatud tagasiside kogumise süsteemi.

Tuginedes eelpool nimetatule on hindamiskomisjoni hinnangul hindamisvaldkonna "Õppimine ja õpetamine" nõuded täidetud.

ÕPPIMINE JA ÕPETAMINE:	Nõuded on täidetud
-------------------------------	---------------------------

III KOOLITAJAD

7. Koolitajatel on koolituste läbiviimiseks vajalik erialane kvalifikatsioon, õpi- ja/või töökogemus ja täiskasvanute koolitaja pädevus. Info koolitajate kompetentside kohta on kättesaadav koolitusasutuse veebilehel. Koolitaja arendab regulaarselt oma erialaseid ja täiskasvanute koolitaja pädevusi.

***Suunised:** Info kõigi koolitajate kompetentsust tõendava kvalifikatsiooni, õpi- ja/või töökogemuse kohta on kättesaadav koolitusasutuse veebilehel ([TäKS § 11 lõige 2](#)). Veebilehel on koolitajate kompetentside kirjelduses lisaks erialasele kvalifikatsioonile ja varasemale töökogemusele märgitud asjakohane erialane ja täiskasvanute koolitamise alane enesetäiendamine. Koolitusasutus on määratlenud nõuded koolitajatele (sh praktikajuhendajatele) ning neid rakendatakse koolitajate (sh praktikajuhendajate valikul). Asutusel on olemas praktika läbiviimise põhimõtted. Koolitaja analüüsib oma tegevust, võttes mh arvesse õppijate tagasisidet, ning hoiab end kursis uuemate suundadega nii eriala- kui täiskasvanukoolituse valdkonnas.*

ANALÜÜS

TäKS § 11 lõikest 2 tulenevalt peab olema täienduskoostöö veebilehel leitav info koolitajate kvalifikatsiooni, õpi- ja töökogemuse kohta. Hinnatava õppeasutuse veebilehel on leitav nõuetekohane kirjeldus koolitajate erialase ettevalmistuse kohta, välja on toodud koolitajate hariduskäik koos ametialase kvalifikatsiooni ning erialase enesetäiendamise kohta. Veebilehel olevast kirjeldusest, eneseanalüüsist ja vestlusest selgub, et kõigil õppekava koolitajatel on täiskasvanute koolitaja väljaõpe, rikkalik täiskasvanute õpetamise kogemus ning valdav osa koolitajatest omab või on omanud täiskasvanute koolitaja kutset. Koolitajatel, kellel täna täiskasvanute koolitaja kutset ei ole, plaanivad seda taotlema minna. Asutus omalt poolt julgustab kutset taotlema minema ja rõhutab selle omamise vajalikkust.

Eneseanalüüsist selgub, et koolitusasutus pakub koolitajatele andragoogika alaseid koolitusi vähemalt kord aastas. Näiteks on tulemas 4-päevane koolitajate koolitus sotsiaalsete ja kommunikatiivsete oskuste arendamise teemal. Muid asutuse koolitusi (näiteks psühholoogiaalaseid) pakutakse koolitajatele sageli soodushinnaga. Lisaks edastab koolitusasutus koolitajatele valikuliselt infot ka mujal toimuvate koolituste ja muude enesearengu võimaluste kohta. Kogemusnõustamise koolitajad täiendavad end pidevalt, leides endale sobivaid erialaseid koolitusi. Enesearengut toetab tihe koostöö kaaskoolitajatega ja igakülgne tagasiside õppijatelt. Asutus edastab koolitajatele õppijatelt kogutavat kirjalikku tagasisidet, õppeosakonna juhiga jagatakse vastastikku suuliselt saadud tagasisidet ning vajadusel viiakse sisse vajalikud muudatused.

Eneseanalüüsist selgub, et käesoleva õppekava koolitajate valikul on oluline erialane väljaõpe, pidev enesetäiendamine, töötamine nõustajana ja koolitamise rikkalik kogemus. Vajalik on kõrgharidus psühholoogias või kogemusnõustamise väljaõpe ja kõrgharidus. Koolitajad on praktiseerivad psühholoogid, nõustajad, superviisorid või kogemusnõustajad. Kasuks tuleb kogemusnõustajate koolitamise kogemus. Asutusel on koolitajatega varasem koostöökogemus või on neid soovitanud usaldusväärsed soovitajad. Koolitajatega vesteldes leidis kinnitust, et

koolitajaid ühendab kõrge motivatsioon kogemusnõustamise koolitust arendada, soov teha väljaõpet väga heal tasemel.

Kogemusnõustaja väljaõpe sisaldab ka kogemusnõustamise praktikat teenuseosutaja juhendamisel ning õppekava kohaselt on praktikajuhendajatel kõrgharidus ja nõustamistöökogemus. Vestlusest asutuse esindajaga jõuti järeldusele, et kõigil kogemusnõustajatel, kes võiksid olla potentsiaalsed praktikajuhendajad, ei pruugi olla kõrgharidust, kuid selle asemel võib olla väga heal tasemel kogemusnõustamise kogemus. Et mitte välistada väga head praktikajuhendajat kõrghariduse puudumise tõttu, tõi asutus vestlusel ise välja, et nad võiksid sõnastada praktikajuhendaja nõude järgmiselt: *“praktikajuhendajatel on soovituslikult kõrgharidus ja nõustamistöökogemus”*. Kuna kogemusnõustaja haridusnõue teenuse osutamiseks ei ole täna seadusega reguleeritud ning olulisemaks võib pidada, et kogemusnõustaja enda taastumislugu oleks teisi abistav, siis toetab ka hindamiskomisjon antud muudatust.

Praktika korraldus on välja töötatud koostöös kõigi õppekava koolitajatega, kes omavad ka ise praktikajuhendamise kogemust (neist kaks kogemusnõustamise valdkonnas). Praktika koolipoolne juhendaja kinnitab praktikaasutuse ja juhendaja sobilikkust ning annab vajadusel konsultatsiooni praktika juhendamiseks. Vestlusel tutvustas asutus praktikaasutustele ja praktikajuhendajatele koostatud üksikasjalikku juhendit, kus on muuhulgas sõnastatud kriteeriumid, et hinnata, kas õppija on praktika positiivselt läbinud. Praktika läbimiseks sõlmitakse kolmepoolne (koolitusasutus, õppija ja praktikaasutus) leping.

Tugevus

- 1) Koolitajate erialane ja täiskasvanute koolitamise ettevalmistus on väga heal tasemel ning asjakohane, et tagada kõrge tase õppekvaliteedi hoidmiseks ja edendamiseks.

KOONDHINNANG HINDAMISVALDKONNALE KOOLITAJAD

Hinnatava õppeasutuse veebilehel on leitav nõuetekohane kirjeldus koolitajate erialase ettevalmistuse kohta, milles tuuakse välja koolitajate hariduskäik koos ametialase kvalifikatsiooni ning töökogemusega. Koolitajad tegelevad pideva enesearendamisega ning omavad täiskasvanute koolitamise pädevusi ja pikaajalist täiskasvanute koolitamise kogemust. Koolitajad kas omavad, on omanud või plaanivad minna taotlema täiskasvanute koolitaja kutset, mille omandamist soosib ka koolitusasutus. Asutus korraldab koolitajatele enesetäiendamiseks koolitusi, edastab infot mujal toimuvate koolituste kohta ning jagab koolitajatega õppijatelt kirjalikult saadud tagasisidet, mille põhjal viiakse vajadusel sisse muudatusi. Enesearengut toetab ka tihe koostöö kaaskoolitajatega ja igakülgne tagasiside õppijatelt.

Praktika korraldus on välja töötatud koostöös kõigi õppekava koolitajatega ning praktikaasutustele ja juhendajatele on välja töötatud juhendid, mis sisaldavad mh hindamiskriteeriumeid praktika läbimise hindamiseks. Praktika koolipoolne juhendaja kinnitab praktikaasutuse ja juhendaja sobilikkust ning annab vajadusel konsultatsiooni praktika juhendamiseks.

Hindamiskomisjon märgib tugevusena koolitajate valikut, kes omavad väga heal tasemel erialast valmistust käesoleva koolituse läbiviimiseks. Tuginedes eelpool nimetatule on hindamiskomisjoni hinnangul hindamisvaldkonna “Koolitajad” nõuded täidetud.

KOOLITAJAD:	Nõuded on täidetud
--------------------	---------------------------

IV RESSURSID

8. Füüsiline ja/või digiõppe keskkond on asjakohane ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel.

Suunised: Füüsiline keskkond vastab tervisekaitse, töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele ja on õppijatele ohutu. Koolituse kirjelduse juures on olemas info ruumide ligipääsetavuse osas. Veebikeskkonnas läbiviidava õppe puhul arvestatakse õppija vajadustega. Õppija toetamiseks õpiväljundite saavutamisel on kavandatud aja- ja asjakohased digitehnoloogilised lahendused, sh vajadusel e-õppe keskkond. Koolituse kirjelduses on nimetatud, milliseid tehnoloogilisi vahendeid õppijal on vaja, et veebiõppes osaleda.

ANALÜÜS

Veebilehe andmetel tegutseb Tartu Rahvaülikool Tartu Linnavalitsuselt renditud ruumides. Kogemusnõustaja väljaõppe teooriakoolitused toimuvad ajakava kohaselt aadressil Tartus Pepleri 4. Eneseanalüüsi kohaselt on õpperuumid täiskasvanute õppeks kujundatud, vastavad tervisekaitse, töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele ja on õppijatele ohutud. Koolitajal on võimalus kasutada esitlusvahendeid, tahvlit, pabertahvlit jms. Koolitajad saavad veebitundide läbiviimiseks soovi korral kasutada kooli arvutiklassi.

Veebiloenguteks on valitud Zoomi keskkond, mis koolitajate sõnul on tuttav paljudele osalejatele ning millel on vajalik funktsionaalsus. Vajadusel pakutakse õppijatele veebitundide ajal tehnilist tuge. Tehnilist abi annab õppeosakonna juht või keerulisema küsimuse korral kooli IT-assistent. Koolitajad tehnilist tuge ei vaja, kuid nad saavad soovi korral veebiõpet teha ka kooli stuudios. Vestlusel ütles õppeosakonna juht, et soovi korral saavad õppijad kasutada kooli arvutiklassi, kuid esimeses õppegruppides selles osas soovijaid ei olnud.

Füüsiliste erivajadusega inimeste vastuvõtuks on valmidus olemas. Vajadusel on valmidus teha kohandusi, näiteks printida tekste suuremalt, võimaldada ligipääsu ratastooliga inimesele.

Liikumistervise seisukohalt on eneseanalüüsis välja toodud, et võimalik on koolituse ajal püsti seista, kui istumine ei ole mugav. Õppepäevadel on iga 1–1,5 tunni järel 15-minutiline paus, lõunapaus on pikem. Enamike õppepäevade pikkus on 6–7 akadeemilist tundi. Lühikesed paaritunnised õppepäevad on kavandatud veebi, et väljaspool Tartut asuvad õppijad ei peaks kohale sõitma.

Praktika toimub praktikaasutustes juhendaja juhendamisel. Vestlusel täpsustas õppeosakonna juht, et koolitusasutus ei kontrolli, millistes ruumides praktika toimub, kuid eeldab, et need on sobilikud tööruumid praktika juhendamiseks ja läbiviimiseks. Kuna praktika on üks osa koolitusest ning dokumendis “kvaliteedi tagamise alused Tartu Rahvaülikoolis” on toodud nõuded õpperuumidele, siis leiab hindamiskomisjon, et asutus võiks ka praktikaasutustele mõeldud juhendis või praktikalepingus tuua välja nõuded või tähelepanekud sobilikele praktikaruumidele.

Arenguvõimalus

- 1) Koolituse läbiviimiseks on asutus kirjeldanud kvaliteedi tagamise alustes nõuded õppekeskkonnale, sh ruumidele. Vestlusest selgus, et asutus ei kontrolli, kas praktikaasutuste ruumid vastavad nõuetele, kuid eeldavad seda. Hindamiskomisjon leiab, et kuna praktika on üks osa koolitusest, siis tuleb tagada ka praktikaasutuses õpperuumidele kehtestatud kvaliteedinõuded ning soovib kirjeldada nõudeid sobilikele praktikaruumidele praktikaasutustele mõeldud juhendis või praktikalepingus.

KOONDHINNANG HINDAMISVALDKONNALE RESSURSID

Asutus on kvaliteedi tagamise alustes sõnastanud nõuded õppekeskkonnale, sh õpperuumidele. Koolitusruumid, õppetehnika ja õppevahendid vastavad töötervishoiu ja -ohutuse nõuetele. Veebikeskkonnas läbiviidava õppe puhul on arvestatud õppija vajadustega ning vajadusel pakutud tehnilist tuge või arvutiklassi kasutamise võimalust.

Vestlusest selgus, et koolitusasutus ei kontrolli, kas ruumid, kus toimub praktika, on sobilikud ruumid praktika juhendamiseks ja läbiviimiseks. Hindamiskomisjon soovib siiski kehtestada ka praktikaasutuses õpperuumidele kvaliteedinõuded ning soovib seda teha kas praktikaasutustele mõeldud juhendis või praktikalepingus.

Hindamiskomisjoni hinnangul on hindamisvaldkonna "Ressursid" nõuded täidetud.

RESSURSID:	Nõuded on täidetud
-------------------	---------------------------